

OLOFSTRÖMS KOMMUN
ks@olofstrom.se

2023-10-12

1 (25)

Dnr- SI 2023:130

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Vilboksskolan i Olofströms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på *Vilboksskolan* avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid *Vilboksskolan* i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla jämställdhetsarbetet på skolan för att försäkra sig om att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver under ledning av rektorn se till att eleverna, genom varierade metoder och med regelbundenhet, får vara delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen utifrån sin mognad i alla ämnen och årskurser.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ytterligare utveckla skolans samlade arbete med att skapa studiero och följa upp och analysera om vidtagna åtgärder fått önskad effekt.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat för att säkerställa en rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning samt fördjupa sin analys vid eventuella avvikelser och tillsammans med lärarna hitta möjliga förklaringar.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **12 april 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:130) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på *Vilboksskolan* leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är: Granskningen visar att rektorn skapar en god grund för utvecklingen av undervisningen genom att kontinuerligt följa upp och analysera kunskapsresultat, värdegrundsarbetet och undervisningens genomförande på flera olika sätt. Granskningen visar vidare att rektorns analys ligger till grund för vissa insatser och resursfördelning. Dessutom visar granskningen att rektorn tydligt leder och organiserar det pedagogiska arbetet genom att skapa goda förutsättningar för samverkan och kollegialt utbyte som leder till lärande och utveckling av undervisningen. Dock visar granskningen att rektorn inte leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete.

Rektorns uppföljning och analys

Granskningen visar att rektorn skapar en god grund för utvecklingen av undervisningen genom att kontinuerligt följa upp och analysera kunskapsresultat, värdegrundsarbetet och undervisningens genomförande på flera olika sätt. I inkommen dokumentation och i intervjuer beskriver rektorn och lärare på vilket sätt och utifrån vilka underlag rektorn skapar sig en nulägesbild av skolan. Lärarna gör en utvärdering av sitt arbete vid två tillfällen varje läsår som rektorn följer upp och jämför med tidigare år. Därutöver har skolan årligen två undervisningskonferenser där arbetslagen och elevhälsan träffas för att följa upp kunskapsresultat, värdegrundsarbetet och lärmiljön framförallt på gruppnivå och till viss del på individnivå. Lärare berättar att de inför konferenserna får ett dokument med frågor om klassens måluppfyllelse och får bland annat förklara varför resultaten ser ut som de gör. Där får de också ge exempel på framgångsfaktorer för att kunna sprida till

resten av gruppen. Förutom att rektorn även informerar sig genom informella samtal med lärarna har hen också resultat- och utvecklingssamtal med alla lärare en gång per termin som huvudmannen bestämt är en rutin för alla i kommunen. Därutöver har huvudmannen initierat att rektorerna i kommunen ska göra lektionsobservationer med fokus på inledning och avslut av lektioner samt använda ett protokoll som stöd i arbetet. Lärarna säger att rektorn varit med i början av lektionen för att titta på inledningen och sedan återkopplat samma dag med kommentarer både skriftligt och muntligt. Rektorn berättar också att de i slutet av föregående läsår ägnade en heldag åt att utvärdera värdegrundsarbetet, arbetet med målen i likabehandlingsplanen samt av resultat och måluppfyllelse i alla ämnen. I intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsan framkommer att rektorn och lärarna jämför skolans resultat med kommunens och rikets siffror och även resultat på de nationella proven i förhållande till betyg. Enligt rektorn är måluppfyllelsen på skolan relativt bra men hen har uppmärksammat att resultaten i ämnet historia försämrats jämfört med föregående år och att det även gäller ämnet matematik. Rektorn förklarar att förutom att eleverna haft många lärarbyten i ämnet historia så har hen tillsammans med lärarna också diskuterat att det är ett svårt ämne och att eleverna saknar grundläggande kunskaper exempelvis om geografiska platser för att kunna koppla dessa till historiska händelser. Även ämnet svenska som andraspråk har tidigare stuckit ut med sämre resultat men har enligt rektorn förändrats till det bättre utifrån vidtagna insatser. Det är tydligt utifrån intervjuer med rektorn och lärare att det finns ett pågående analysarbete på skolan där både rektorn och lärare är involverade och att de bland annat observerat skillnader i kunskapsresultat mellan klasser och mellan flickor och pojkar. Förutom att följa upp värdegrundsarbetet på undervisningskonferenserna och vid läsårets slut genomförs det under vårterminen en trivsel- och trygghetsenkät i alla årskurser. Lärare berättar att rektorn även köpt in ett värdegrundsmaterial som de arbetar med. Det består av ett planerat värdegruppsarbete varje vecka och att de arbetar med värdegrundsfrågor kopplat till det centrala innehållet i ämnena.

Granskningen visar vidare att rektorns analys ligger till grund för vissa insatser och resursfördelning. I inkommen dokumentation och i intervju med rektorn och lärare framkommer att många elever på skolan har låga kunskaper i språket svenska och att detta påverkar deras resultat i andra skolämnen. Utifrån denna analys har rektorn vidtagit åtgärder. Rektorn berättar att det finns ett samarbete med Skolverket genom insatsen Nyanländas lärande. Samarbetet innebär att skolan arbetar med nya rutiner som att kartlägga elevers behov av stöd, fatta beslut om vilka elever som ska läsa svenska som andra språk och höja undervisningens kvalitet i ämnet. Bland annat arbetar en av skolans förstelärare i svenska som andraspråk, tillsammans med specialpedagog, rektorn och en konsult med att implementera Skolverkets material

Bygga svenska hos alla lärare. Försteläraren i svenska som andraspråk arbetar dessutom med andraspråksutveckling i grupper med elever, som förutom svenska som andra språk, läser svenska i en grupp som av skolan benämns som nybörjarsvenska. Rektorns analys har visat att de låga resultaten i ämnet svenska som andra språk har förbättrats under läsåret som en följd av de satsningar som gjorts. Bland annat finns det en förstelärare och behöriga lärare i svenska som andraspråk och lärare på skolan får fortbildning och handledning i ämnet svenska som andraspråk. Av inkommen dokumentation och av rektorsintervjun framgår att rektorn fördelar resurser bland annat utifrån de behov som framkommer i samtal med lärarna, undervisningskonferenserna, lärarnas utvärderingar, åtgärdsprogram samt andel elever som är nyanlända. Lärarna säger också att de kan framföra önskemål till rektorn om vilka resurser de behöver, att rektorn fördelar tjänster utifrån antal elever per årskurs och elever som har extra behov av stöd samt att det görs satsningar på lärmiljön som kan påverka studieron. Enligt rektorn har skolan små klasser och har som en åtgärd i en årskurs, där det varit oroligt och lärarbyten, valt att fördela eleverna på tre klasser med tre behöriga lärare istället för att ha två större klasser med elevassistenter som komplement till behöriga lärare. Vid rektorns uppföljning i samtal med lärarna har det framkommit att det blivit lugnare och att lärarna kan vara mer flexibla i hur de arbetar. Rektorn och lärare berättar också att de på skolan har en insats som de kallar *Skolis* som innebär att en mindre grupp elever kan få extra stöd i vissa ämnen av en behörig lärare, en socialpedagog och en barnskötare som arbetar med gruppen.

Rektorns ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn tydligt leder och organiserar det pedagogiska arbetet genom att skapa goda förutsättningar för samverkan och kollegialt utbyte som leder till lärande och utveckling av undervisningen. Av inkommen dokumentation och intervjuer med såväl rektorn som lärare och elevhälsan framgår att skolan har en strukturerad arbets- och utvecklingsorganisation som ger lärarna goda möjligheter att samverka i olika forum. Vidare framkommer att skolan har ett arbetslag för lågstadiet och ett för mellanstadiet som leds av arbetslagsledare. Arbetslagen träffar rektorn en gång i veckan. I den utvecklings- och arbetsorganisation som finns på skolan träffas grundskollärarna en gång i veckan, antingen i arbetslag eller i helgrupp, och ägnar sig bland annat åt kvalitetsarbete genom att följa upp resultat, ha bokcirklar eller planera för aktiviteter. Enligt rektorn har huvudmannen bestämt att skolorna ska ha bokcirklar men det är rektorn som bestämmer vad som ska läsas. Skolan har även två förstelärare samt en utvecklingsgrupp som träffas en gång per månad kring projektet Nyanländas lärande och består av rektorn, representanter för fritidshem och förskoleklass, arbetslagsledarna, förstelärarna, specialpedagogen och specialläraren.

Dessutom, vilket tidigare nämnts, träffas arbetslagen och elevhälsan på undervisningskonferenser vid två tillfällen under året för att följa upp kunskapsresultaten, värdegrundsarbetet och lärmiljön. Det framgår också av rektorsintervjun att det finns rutiner för diskussioner på undervisningskonferenserna och att rektorn styr diskussionerna i arbetslagen. Vidare framgår att elevhälsan träffas en gång i veckan där även lärare från olika årskurser kan delta. Elevhälsan berättar att en fråga som diskuterats med lärarna är hur de kan stötta elever som inte klarar de nationella proven. Vidare framgår det tydligt av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsan att skolan på olika sätt arbetar med ett kollegialt lärande inom olika områden. Utöver det gemensamma arbetet kring Nyanländas lärande och Bygga svenska i samarbete med Skolverket framkommer det i intervjuer med rektorn och lärarna att skolan, på huvudmannens initiativ, även arbetar med traumamedveten omsorg (TMO) som leds av representanter från en organisation. Personalen ägnar sig även åt kollegialt lärande kring konflikthantering respektive naturvetenskap och teknik för alla. Vidare berättar rektorn att skolan har ett gemensamt arbets- och förhållningssätt med tillhörande rutiner som dels tagits fram på skolan och dels av huvudmannen. Rutinerna, som kan handla om frånvaro, organisationsplan, roller eller sjukanmälan, går igenom på arbetsplatsträffar och finns även digitalt på skolans plattform. Dessutom har huvudmannen tagit fram rutiner för alla lärare inom kommunen som nyanställda får ta del av. Vad gäller stöd och introduktion för obehöriga lärare framgår av intervjuer med rektorn och lärare att nya lärare på skolan får en behörig lärare som mentor under ett år och att även arbetslagen stöttar obehöriga lärare och vikarier.

Jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn inte leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete. Av intervjuer med rektorn framgår att rektorn för närvarande inte leder ett jämställdhetsarbete på skolan men att det dock finns en jämställdhetsplan. Rektorn säger vidare att hen inte följer upp undervisningen utifrån ett jämställdhetsperspektiv och att det saknas en gemensam tanke om jämställdhetsarbete även om den kan finnas hos enskilda lärare. En anledning enligt rektorn är att lärarna ser eleverna mer som individer än utifrån ett könsperspektiv. Det framgår av intervjuer med rektorn och lärare att rektorn saknar en nulägesbild av om och hur undervisningen genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och om det finns skillnader i hur flickor och pojkar bemöts och bedöms på skolan. Inför Skolinspektionens besök tog rektorn upp frågan om jämställdhet med lärarna och blev varse att det inte är något de medvetet arbetat med. Enligt rektorn är det något de behöver arbeta vidare med. Rektorn säger även att hen inte arbetar aktivt med att följa upp resultatskillnader mellan flickor och pojkar. Inte heller lärarna har uppmärksammat några direkta skillnader mellan pojkar och

flickor förutom när det gäller resultaten på de nationella proven. Lärarna säger att pojkarna i en grupp presterat sämre på läsförståelsen medan det ser annorlunda ut i en annan grupp. Enligt lärarna kan det bero på att det finns pojkar som inte gärna läser böcker men även att vissa elever bara läser i skolan men inte hemma. Lärarna berättar att de för några år sedan hade en studiedag om jämställdhet och att frågan kommit upp vid något enstaka tillfälle. Lärarna beskriver vidare att de placerar eleverna i klassrummet utifrån att de är individer men att de kan se att det på rasterna finns en uppdelning mellan flickor och pojkar. Av inkommen dokumentation framgår dock att personalen på skolan lyssnat på en föreläsning och därefter konstaterat att det saknas könsuppdelad statistik och att de därför planerar att titta på skillnader mellan flickors och pojkars svar i trivsel- och trygghetsenkäten och vid utvecklingssamtalen. Visserligen står det också i inkommen dokumentation att lärarna tänker på att fördela flickor och pojkar jämnt vid grupparbeten och att fördela taltiden jämnt men detta är inget som framkommer vid genomförda intervjuer. Elever säger att flickor och pojkar oftast behandlas på samma sätt och att alla exempelvis får vara på fotbollsplanen. Det framgår vidare av elevintervjuer att eleverna uppfattat att de kan bli vad de vill oavsett kön men att de sällan pratar om jämställdhet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla jämställdhetsarbetet på skolan för att försäkra sig om att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn inte leder ett systematiskt och strategiskt arbete kring jämställdhet på skolan. Det framkommer också att det saknas ett gemensamt arbete och en medvetenhet om eventuella skillnader i bemötandet och bedömningen av flickor och pojkar och hur undervisningen utformas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Enligt 1 kap. 5 § skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna såsom människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka

krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv.¹

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att skolan under ledning av rektorn inleder ett arbete för att på ett systematiskt vis följa upp att undervisningen är jämställd och att elever ges samma förutsättningar att lära och utvecklas, oavsett könstillhörighet. En sådan uppföljning kan exempelvis innefatta regelbundna undersökningar av elever och lärares uppfattningar om jämställdhetsfrågor och att rektorn tillsammans med personalen analyserar underlag för att upptäcka förekomsten av begränsande könsstereotyper och andra faktorer kopplade till kön. Rektorn kan även i medarbetarsamtal, lektionsobservationer och inom ramen för skolans mötesstruktur undersöka hur lärarna arbetar med jämställdhet i undervisningen. Utifrån uppföljning och analys av genomförandet av jämställdhetsuppdraget kan skolan även sätta in insatser för att möta de behov som framkommer. Det kan exempelvis handla om att skolan utformar gemensamma strategier för hur jämställdhetsuppdraget integreras i undervisningen. Rektorn behöver därutöver tydliggöra vikten av att jämställdhetsuppdraget genomsyrar undervisningen och ge lärare förutsättningar att samverka och diskutera arbetet, samt följa upp vilka effekter insatserna får i undervisningen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

¹ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22). 1 Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning, 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är: Granskningen visar att undervisningen är väl strukturerad. Granskningen visar också att undervisningen innehåller en bred variation av arbetsformer, arbetssätt samt innehåll. Vidare visar granskningen att eleverna får ett gott aktivt lärarstöd i syfte att förstå, komma igång samt bibehålla engagemang kopplat till skolarbetet. Dessutom visar granskningen att lärarna på flera sätt engagerar, motiverar och stärker elevernas självförtroende i undervisningen. Vidare anpassar lärarna i huvudsak undervisningen utifrån elevers behov. Granskningen visar även att lärarna låter eleverna reflektera kring sitt eget lärande i undervisningen utifrån olika metoder. Slutligen visar granskningen att lärarna sällan låter eleverna vara delaktiga och ha inflytande över undervisningen och att inte alla klasser regelbundet utvärderar innehåll och arbetssätt.

Struktur, variation och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen är väl strukturerad. Av intervjuer och observationer framgår att det finns en tydlig struktur på lektionerna med en inledning, uppgifter och avslutning och på flera observerade lektioner finns också ett tydligt mål med lektionen. Rektorn säger att utifrån de uppstartsobservationer som hen genomfört ser rektorn att lärarna har en god förmåga att strukturera lektionerna. Hen har observerat hur målen för de äldre eleverna skrivs på tavlan och att lärare refererar till tidigare lektioner. Vidare berättar lärare att det finns ett häfte, "Lärarnas rutiner", som används på alla skolor i kommunen med bland annat hur lektioner ska struktureras med inledning, lektionsinnehåll och avslutning. Som exempel på inledningar säger lärare att de tar emot eleverna vid dörren och hälsar välkomna, att de spelar lugn musik och eleverna läser i sin "bänkbok". Av intervju med elevhälsan och Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärare också vid dagens start går igenom vad som ska hända under dagen och därefter lektionsinnehållet. Vidare visar Skolinspektionens lektionsobservationer exempel på en lärare som återkopplar till en film de sett föregående lektion och fångar upp begrepp som eleverna nämner och skriver dem på tavlan som en repetition. En annan lärare ger eleverna tre ledtrådar att tänka på för att lösa dagens "Grej of the day". Det finns också ett digitalt timglas som räknar ned tiden så att eleverna vet hur mycket tid de har kvar till en uppgift. Lektionerna kan avslutas med en sammanfattning, en så kallad exit ticket, där eleverna skriver något de lärt sig eller att de visar med tummen hur lektionen varit. Skolinspektionens lektionsobservationer visar att lärare också återkopplar till mål och syfte med dagens uppgift och vad de ska göra kommande lektion. Lärare berättar att

de sätter upp delmål på lektioner och någon lärare beskriver hur hen låter eleverna läsa målen och sedan beskriva dem med egna ord.

Granskningen visar att undervisningen innehåller en bred variation av arbetsformer, arbetssätt samt innehåll. Det framgår av samtliga intervjuer och lektionsobservationer att eleverna får en rikt varierad undervisning genom olika arbetsformer som växlar mellan arbete enskilt, i par och grupp (EPA) och att det finns uppgifter av varierande karaktär. Undervisningen innehåller även gemensamma genomgångar, diskussioner, tematiska arbeten och ett kooperativt arbetssätt. Lärarna berättar att de också planerar för att lektionsinnehållet ska variera från en lektion till en annan där de till exempel på en lektion låter eleverna skriva och rita och på en annan gör en digital frågesport. Skolinspektionen ser vid lektionsobservationerna flera exempel på en god variation i undervisningen. När elever arbetar med problemlösning i ämnet matematik används EPA-modellen och i ämnet svenska arbetar eleverna med ord på flera olika sätt. En lektion i ämnet svenska börjar med en gemensam genomgång av ord och därefter förbereder eleverna ett ordspel genom att skriva ned och klippa ut ord för att till sist spela spelet i mindre grupper. Vid en lektion där EPA-modellen återigen används, varvar två lärare arbetet med att ge instruktioner, berätta vilka saker eleverna behöver för att studera en larvs kroppsdelar och sedan ha en gruppgenomgång med frågor och diskussioner. Elever säger att de får arbeta på olika sätt. De ger exempel att det kan vara gemensamma genomgångar, att de läser högt i en bok, gör digitala övningar och spel, använder sig av filmer och sidor på skolans digitala plattform eller gör en tipsrunda.

Vidare visar granskningen att eleverna får ett gott aktivt lärarstöd i syfte att förstå, komma igång samt bibehålla engagemang kopplat till skolarbetet. Lärare berättar att de använder sig mycket av bildstöd på lektionerna eftersom flera elever saknar goda kunskaper i svenska språket. De frågar också eleverna om något är svårt och repeterar när det behövs. I intervjuer med lärare och elevhälsan framkommer att elever också hjälper varandra med att förklara saker och arbetar kooperativt, vilket gör att de tillsammans kan lösa uppgifter. Elever berättar att lärarna bland annat hjälper dem genom att de läser en uppgift högt, visar konkreta exempel och förklarar vad de ska göra på ett enklare sätt. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer en rik variation av aktivt lärarstöd i undervisningen. Lärare går runt till de olika borden och förklarar för eleverna hur de ska göra, ställer motfrågor för att få eleverna att själva komma på svaret, konkretiserar med exempel eller visar var svaret står. Någon lärare använder sitt kroppsspråk för att förstärka en förklaring och en annan lärare använder sin röst för att skapa nyfikenhet och engagemang. När elever läser högt för klassen kommenterar en lärare innehållet efter varje del och förklarar bilder i

läroboken. En annan lärare repeterar vad de ska göra, sammanfattar vad de gjort och hur nästa steg ser ut i nästa uppgift. Lärare använder sig av bildkort och textkort för att förklara och lära ut. På ett par lektioner är eleverna aktiva i genomgången, svarar på frågor från läraren och löser uppgiften tillsammans i grupp.

Motivation, stimulans och anpassning av innehåll och arbetssätt

Granskningen visar vidare att lärarna på flera sätt engagerar, motiverar och stärker elevernas självförtroende i undervisningen. I samtliga intervjuer och lektionsobservationer framkommer att lärare uppmuntrar eleverna och arbetar med att stärka deras självförtroende så att de ska lyckas i sitt skolarbete. Lärare berättar att eleverna under lektioner och vid utvecklingssamtal får återkoppling och får ta del av sin progression genom att exempelvis titta på gamla texter som de skrivit för att visa vilken utveckling de gjort. Lärare berättar också att de pratar med eleverna om vilken inställning som behövs för att klara uppgifter. Av intervjuer med elever och lektionsobservationer framgår att eleverna kan få ett klistermärke eller en stjärna i arbetsboken när de är klara med ett moment. De får också positiva kommentarer som "Bra jobbat!", "Jo, du klarar det, kom igen!", "Bra gissning!", "Tänk så här!" eller "Vad skönt att ni kände igen det!". Elever berättar också att lärare hjälper dem framåt om de fastnar eller ligger efter. Vidare framkommer det vid Skolinspektionens lektionsobservationer exempel på olika sätt som lärare försöker engagera eleverna på. Det kan exempelvis vara att elever ombeds visa hur de gjort för att komma fram till sitt svar, ibland inför övriga i klassen. Vidare visar lektionsobservationerna på hur eleverna engageras genom att få svara på frågor och kritiskt reflektera vid genomgångar. Lärare går också runt till eleverna och frågar om elevernas tankar kring en text och om de själva upplevt något liknande.

Granskningen visar att lärarna i huvudsak anpassar undervisningen utifrån elevers behov. I intervjuer med rektorn, elevhälsan, lärare och i inkommen dokumentation framkommer att innehåll och arbetssätt anpassas till eleverna och att det i viss mån finns utmaningar för de elever som behöver det. Elevhälsan berättar att lärare gör anpassningar som gynnar individer men även hela elevgruppen genom att arbeta med lektionsstruktur, ledning och stimulans. Rektorn lyfter att en stor framgångsfaktor på skolan är att lärarna, utifrån erfarenhet och fortbildningar, vet hur de ska undervisa elever med annat modersmål. Elever kan använda sina mobiltelefoner om de fyller en funktion och det finns skärmar i klassrummen för de som behöver. Ett par lärare har också fått möjlighet att variera grupperingar mellan två klasser och kunnat möblera ett klassrum så att de exempelvis kan sitta i en cirkel. Det framkommer i intervjun med rektorn att det finns många elever som behöver stöd på skolan och att de lagt mycket tid på att diskutera enskilda elever och att det är en utmaning att stimulera elever som

kommit långt i sitt skolarbete. Skolinspektionens skolenkät visar att lärare på skolan svarar betydligt lägre än indexvärdet för samtliga skolor i riket när det gäller utmaningar för elever som kommit långt.² Dock framkommer det i samtliga intervjuer exempel på hur lärare skapar utmaningar i undervisningen genom uppgifter och material. Bland annat används digitala verktyg och extra uppgifter, olika svårighetsgrader i läromedel och skrivuppgifter där nivån anpassas utifrån eleven.

Reflektion för lärande och metoder för planering och utvärdering av undervisningen

Granskningen visar att lärarna låter eleverna reflektera kring sitt eget lärande i undervisningen utifrån olika metoder. I lärarintervjuer och vid lektionsobservationer framkommer att undervisningen innehåller diskussioner och öppna frågor för att eleverna ska få reflektera utan givna svar och kring olika lösningar. Lärare berättar att eleverna får arbeta med att ta ställning till om något är sant eller falskt och om det skulle finnas ett felaktigt svar så utnyttjas detta i diskussionen. Ibland gör lärare själva medvetna fel för att eleverna ska tänka till och de jämför olika svar tillsammans. Lärare beskriver också hur de skapar ett tillåtande arbetsklimat i klassrummet för att eleverna ska våga diskutera med varandra och uttrycka sig inför klasskamraterna. När det gäller elevers reflektion kring sitt eget lärande tar rektorn upp utvecklingssamtalen som exempel på när detta sker men också en veckoutvärdering som flera klasser gör i slutet på veckan. Rektorn säger att lärarna anpassar metoder utifrån elevernas mognad och att de efter hand får ta ett större ansvar för sitt lärande. Ett exempel från en lärarintervju är att eleverna i grupper får prata om hur de lär sig på bästa sätt. Elevhälsan lyfter även exempelvis en lektion då eleverna inför ett nytt arbetsområde resonerat kring vad de kan, vad de behöver lära sig och i slutet reflekterat kring vad de lärt sig.

Granskningen visar vidare att lärarna sällan låter eleverna vara delaktiga och ha inflytande över undervisningen och att inte alla klasser regelbundet utvärderar innehåll och arbetssätt. Rektorn säger att hen inte vet om eleverna är delaktiga i planeringen av undervisningen eller om de gör utvärderingar av lektioner i alla klasser. Av lärarintervjuer framgår att det varierar hur mycket inflytande eleverna har på planeringen av lektionsinnehåll och arbetssätt. Några lärare säger att eleverna får komma med önskemål och förslag på hur de vill lära sig saker. Samtidigt framgår det av intervjuer med lärare att inflytande framförallt handlar om mindre inslag som att önska en låt, göra lekar om det finns tid, ha utelektioner eller önska vad de ska göra

² Skolinspektionens skolenkät 2022: Lärarnas svar på frågan om de lyckas ge tillräckliga utmaningar till de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling visar ett indexvärde på 5,0 på skolenheten jämfört med 6,3 i riket.

sista lektionen i ett ämne. Vidare framkommer det i intervjuer med elever att de inte får vara med och påverka undervisningen utan att läraren redan bestämt allt. Likväl finns det andra elever som säger att de kan få välja mellan två aktiviteter som att måla eller göra en tipsrunda och önska något som de kan avsluta lektionen med. Det framkommer också att elever får frågan vad de vill göra eller vad de är intresserade av men att de svarar att läraren kan bestämma eller att läraren ändå inte gör det de är intresserade av. I intervjuer med lärare framkommer att vissa klasser gör en utvärdering varje fredag som kan handla om något som har hänt eller om de har några önskemål. Vid det tillfället ställer lärare också frågor kring vad eleverna lärt sig i sina ämnen och det görs även en utvärdering av studieron. Andra lärare använder sig av exit tickets och tummen och låter eleverna svara på varför de gjort tummen ned om det finns tid. Vidare berättar lärare att när de yngre barnen har samling kan de få frågan vad de lärt sig och om det var roligt. Därutöver ger utvecklingssamtalen möjlighet till att prata om och utvärdera de olika ämnena.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver under ledning av rektorn se till att eleverna, genom varierade metoder och med regelbundenhet, får vara delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen utifrån sin mognad i alla ämnen och årskurser.

Granskningen visar visserligen att det finns exempel på att lärare låter eleverna vara delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen, men att detta inte sker regelbundet och på ett systematiskt sätt i alla ämnen och årskurser.

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad, samt tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.³ Rektorn har ett särskilt utpekad ansvar för att se till att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.⁴

³ Lgr 22, kap. 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

⁴ Lgr 22, kap. 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn och lärarna inledningsvis diskuterar vilka områden eleverna kan ha inflytande över och hur lärarna kan utveckla konkreta arbetssätt som ökar elevernas inflytande. Vidare bör rektorn inventera hur olika lärare arbetar för att eleverna ska få inflytande. Utifrån vad som framkommer i inventeringen kan rektorn sedan organisera arbetet så att lärare kan ta del av varandras metoder för att planera och utvärdera undervisningen med eleverna, liksom prova nya metoder och arbetssätt i sin egen undervisning. Att regelbundet ge eleverna möjlighet att tänka och reflektera över undervisningens kvalitet är av vikt för att lärare ska få ett underlag att utveckla undervisningen. Utvärderingar behöver göras systematiskt och kontinuerligt för att komma eleverna till del. Elevernas delaktighet kan skilja sig åt beroende på ålder och mognad men är något som de behöver träna på och som kan leda till att öka elevernas motivation. Lärarna kan med fördel använda sig av Skolverkets stödmaterial i arbetet med att utveckla former för elevernas inflytande i undervisningen.⁵

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är: Granskningen visar att arbetet för att skapa trygghet sker på ett medvetet sätt och att åtgärder sätts in utifrån identifierade behov. Vidare visar granskningen att skolan påbörjat ett samlat arbete för att skapa studiero och att rektorn vidtagit vissa åtgärder som gett effekt.

Skolans arbete med trygghet

Granskningen visar att arbetet för att skapa trygghet sker på ett medvetet sätt och att åtgärder sätts in utifrån identifierade behov. I inkommen dokumentation och i

⁵ Skolverkets lärportal. Modulen Delaktighet och inflytande i undervisningen. Delaktighet, inflytande och likabehandling - Skolverket

intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsan framkommer att skolans personal, som en del i det förebyggande och främjande arbetet med att skapa trygghet, tagit del av en utbildning i Traumamedveten omsorg. Denna utbildning har genomförts på huvudmannens initiativ och har varit en del i ett kollegialt lärande. Vidare har även ett material om värdegrund köpts in av rektorn och används av lärare i klassrummet. Dessutom beskriver lärare att de har trygghetsveckor då de arbetar med att skapa trygghet i klasserna genom att arbeta kring värdegrundsfrågor som vänskap. Av inkommen information och samtliga intervjuer framkommer att skolan årligen använder sig av trygghets- och trivselenkäten för att kartlägga elevernas upplevelse av trygghet. Rektorn berättar att resultaten förbättrats i den senaste enkäten, från att 17 procent av eleverna föregående år upplevde otrygghet till årets 5 procent. Enligt rektorn är detta en följd av att ett antal insatser gjorts efter diskussioner med lärarna då det under föregående läsår varit oroligt på skolan. Rektorn säger att det inte finns någon skadegörelse eller klotter på skolan men att det fortfarande kan upplevas otryggt vid fotbollsplanen och vid området som kallas för kullen och att det är något de behöver åtgärda. Även i elevintervjuer framkommer att elever tycker att det blivit tryggare och mindre stökigt och att kameror som satts upp och används under kvällstid ökar deras trygghet. Det framkommer vidare i rektorsintervjun att skolan vidtagit ett flertal åtgärder för att skapa trygghet för eleverna. Bland annat har skolan satt upp en karta för att eleverna enklare ska hitta rätt, idrottshallen är numera låst utifrån och det har byggts duschbås med dörr i omklädningsrummen. Skolan har också sett över schemat, så att olika årskurser har rast på olika tider för att skapa lugnare raster, och utökat rastvakternas tider samt placering. Lärare berättar att de är många vuxna närvarande på rasterna men att de inte alltid räcker till. Vidare berättar lärare att de lägre årskurserna har ett eget område för rast och det erbjuds rastaktiviteter två gånger i veckan av en fritidsledare. I intervjuer med elever återkommer de till att det är bråkigt framförallt kring fotbollsplanen och att det är för få vuxna på rasten. Som en åtgärd säger lärare i en årskurs att de skapat regler som att det inte är matcher vissa tider och att eleverna inte får välja lag. Enligt rektorn upplevde eleverna också att vuxna inte agerade på kränkningar vilket ledde till diskussioner i personalgruppen och att de nu anmäler och följer upp fler kränkningar. Av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att skolan till stor del är en trygg plats.

Skolans arbete med studiero

Granskningen visar att skolan påbörjat ett samlat arbete för att skapa studiero och att rektorn vidtagit vissa åtgärder som gett effekt. Som tidigare nämnts genomför skolan årligen en trygghets- och trivselenkät. Av inkommen information och intervju med rektorn framgår att studieron har identifierats som ett utvecklingsområde på skolan. Enligt rektorn svarade 20 procent av eleverna i skolans senast genomförda enkät att

de inte upplevde studiero i klassrummet. Rektorn har också kunnat se att studieresultaten i en årskurs påverkats av dålig studiero. Det framgår vidare att skolan använder sig av två olika modeller för att gemensamt arbeta för en bättre studiero, dels utifrån arbetet med traumamedveten omsorg och dels med ett material kring konflikthantering. I inkommen dokumentation framkommer också att personalen under läsårets uppstartsdagar arbetat med regler och förhållningsätt som enligt rektorn lett till en större samsyn och likvärdighet när det gäller arbetet med studiero. Samtidigt säger några lärare att de är osäkra på om det finns ett gemensamt förhållningsätt på skolan när det gäller studiero men att de i sina årskursarbetslag har samma regler. Andra lärare beskriver att de har ett gemensamt förhållningsätt och att de utifrån diskussioner vid läsårets början tog fram en konsekvenstrappa och regler. En av skolans insatser kring studiero är *Skolis* som skapats för en liten grupp elever som har behov av extra stöd och en lugnare miljö. En annan är att en årskurs delats upp i tre grupper istället för två. Elevhälsan berättar att resurser även läggs på lärmiljön i form av hörselkåpor och skärmar. Rektorn berättar vidare att elever, lärare samt föräldrar varit delaktiga i arbetet med skolans trivselregler och att hen upplever att de numera är förankrade och väl kända för eleverna. Om det är elever som stör lektioner berättar lärare att de säger till och om det inte fungerar låter de eleven lämna klassrummet, kontaktar rektorn och vårdnadshavare. Samtidigt finns det elever som berättar att lärare säger att det kan bli konsekvenser, som att de ska kontakta föräldrarna om någon är stökig, men att de sedan inte upplever att det blir några konsekvenser. Elever beskriver att de fått komma med förslag på hur det kan bli arbetsro på lektionerna och hur de ska agera om det blir bråk, och nämner bland annat byte av platser i klassrummet som en lyckad åtgärd. Elever ger också exempel på hur en del inte lyssnar på lärares tillsägelser. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer råder till största del studiero och det finns exempel på lärare som samlar in mobiltelefoner. Dock visar Skolinspektionens skolenkät på lägre siffror än indexvärdet för samtliga skolor i riket när det gäller hur elever bemöter varandra och vuxna på skolan.⁶ Rektorn säger också att det finns elever som har ett grovt språkbruk. Även om de pratar med elever och vårdnadshavare menar rektorn att de behöver markera och arbeta vidare med detta.

⁶ Skolinspektionens skolenkät 2022: Elevernas svar i åk 5 om hur elever bemöter varandra visar ett indexvärde på 6,6 på skolenheten och 7,1 i riket. Indexvärdet för hur elever bemöter vuxna i skolan är 6,2 på skolenheten och 7,2 i riket. Lärarnas svar på hur elever bemöter varandra är indexvärdet 5,7 på skolenheten och 6,6 i riket. Hur eleverna bemöter vuxna på skolenheten är indexvärdet 5,3 jämfört med 7,1 i riket.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ytterligare utveckla skolans samlade arbete med att skapa studiero och följa upp och analysera om vidtagna åtgärder fått önskad effekt.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn identifierat att studieron på skolan är ett problem och att de under det senaste läsåret arbetat på olika sätt för att skapa ett gemensamt förhållningssätt kring frågor som berör studieron. Det framkommer i samtliga intervjuer att det tidigare varit stökigt på lektioner i en del årskurser. Granskningen visar att det till viss del finns ett samlat och pågående arbete för ökad studiero på skolan. Samtidigt kvarstår behovet av ett fortsatt arbete med att utveckla och förankra ett gemensamt förhållningssätt kring studiero som genomsyrar hela verksamheten och att följa upp och analysera om vidtagna åtgärder fått önskad effekt.

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

I Skolinspektionens kvalitetsgranskning av skolans arbete för att skapa studiero framkommer att studiero främjas av bland annat tydliga lektionsstrukturer och ett tydligt ledarskap i klassrummet. Samma granskning visar också att lärares förutsättningar att skapa studiero i undervisningen påverkas av andra processer på skolan. Det handlar framför allt om skolans arbete med normer och värden och det främjande arbete som bedrivs av elevhälsan, men också om skolans samarbetskultur och gemensamma förhållningssätt.⁷

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med lärarna och elevhälsans personal förstärker sitt arbete med studiero genom ett fortsatt samlat arbete kring gemensamma förhållningssätt och genom att använda sig av de metoder och material som skolan redan arbetar utifrån. Som ett komplement till trygghets- och trivselenkäten, för att få fram ett bredare underlag, kan skolan använda sig av elevintervjuer i fokusgrupper. En annan metod är att rektorn, elevhälsan eller lärare gör auskultationer hos varandra, med en efterföljande analys, för att uppnå ett gemensamt och likvärdigt arbete i varje klass. Lärarna behöver också få möjlighet att i

⁷ Skolinspektionen (2016): Skolans arbete för att säkerställa studiero - det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också, s 5-7, s 13-19.

ett kollegialt lärande diskutera och pröva gemensamma strategier, för ett förebyggande och främjande arbete med studiero, samt delge varandra goda exempel, och eleverna behöver fortsatt vara delaktiga i detta arbete. Rektorn behöver förvissa sig om att vidtagna åtgärder fått en förväntad effekt genom att följa upp och analysera arbetet utifrån olika metoder.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är: Granskningen visar att rektorn visserligen ger vissa förutsättningar för att lärare ska kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg, men att rektorn inte styr eller försäkrar sig om att alla lärare regelbundet diskuterar och kvalitetssäkrar sin bedömning och betygssättning. Vidare visar granskningen att rektorn inte systematiskt följer upp resultat, omdömen och betyg för att säkerställa att det sker en likvärdig bedömning och betygssättning på skolan samt att det saknas en fördjupad analys med förklaringar till avvikelser.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn visserligen ger vissa förutsättningar för att lärare ska kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg, men att rektorn inte styr eller försäkrar sig om att alla lärare regelbundet diskuterar och kvalitetssäkrar sin bedömning och betygssättning. Av intervju med rektorn, lärare och inkommen dokumentation framgår att lärarna diskuterar bedömning och betygs-kriterier vid undervisningskonferenserna där även elevhälsan ingår. Rektorn berättar också att lärarna diskuterar betygssättning i arbetslagen. Enligt rektorn finns det inget forum för ämnesvis planering utan det sker enbart i arbetslagen. Vidare framkommer att rektorn inte heller har någon bild av att lärare pratar om sina ämnens kursplaner, planering eller skapar gemensamma bedömningsuppgifter tillsammans i sina respektive ämnen. Det framkommer vidare att metoder som används för likvärdig bedömning är de nationella proven, Skolverkets bedömningsstöd och kartläggningsmaterial i exempelvis ämnet svenska. I ämnen utan nationella prov beskriver lärare att de på eget initiativ pratar med en kollega på den

egna skolan eller en vän som arbetar på en annan skola. Lärarna berättar också att de kan använda sig av ämnessidor med uppgifter på sociala medier eller prov och diagnoser som följer med läromedel. För att säkra likvärdig bedömning är de nationella proven anonymiserade och rättas i grupp av såväl den undervisande läraren som av ämneskolleger. Dessutom berättar rektorn att även hen deltar ibland vid gruppens rättning av de nationella proven tillsammans med specialpedagogen och specialläraren. I exempelvis ämnet svenska har rektorn gett gruppen tre dagar till sitt förfogande och de rättar tillsammans på annan plats. Av lärarintervjuer framgår dock att lärare i övriga ämnen, utan nationella prov, inte har något specifikt forum på skolan för att tillsammans med ämneskolleger säkerställa att bedömningar och betyg är likvärdiga. När det gäller hur andra lärare organiserar sitt arbete kring likvärdig bedömning förlitar sig rektorn på att det sker då hen menar att de arbetat länge på skolan. Dessutom berättar rektorn att det inte finns någon samordning i kommunen när det gäller likvärdig bedömning. Lärare berättar att de under våren 2022 diskuterade skillnader i betygskriterier mellan den gamla och nya läroplanen men att det i övrigt inte finns forum för att säkerställa rättvisa och likvärdiga betyg i alla ämnen.

Analys av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn inte systematiskt följer upp resultat, omdömen och betyg för att säkerställa att det sker en likvärdig bedömning och betygssättning på skolan samt att det saknas en fördjupad analys med förklaringar till avvikelser. Som beskrivits under området Rektors ledarskap följer rektorn upp kunskapsresultaten och måluppfyllelsen löpande under året tillsammans med lärarna. Vid läsårets slut tittar rektorn och personalen tillsammans på måluppfyllelsen och jämför med rikets siffror samt resultaten på de nationella proven i förhållande till betygen. Dock säger lärare att de inte vet om rektorn gör en egen analys av resultaten. Rektorn har delvis uppmärksammat skillnader i måluppfyllelse över tid i olika ämnen men förklaringarna är dock inte grundade i en djupare analys alternativt saknas de helt. När det gäller resultaten i förhållande till de nationella proven säger rektorn att de har goda resultat i engelska men sämre i matematik vilket lett till att specialläraren kopplats in för att fram till läsårets slut stötta eleverna. Vidare berättar rektorn att de diskuterar avvikelser i betygssättningen jämfört med resultaten på de nationella proven. Lärare berättar att de tidigare år tittat på skillnader mellan betyg och resultat på nationella prov och även jämfört resultaten med andra skolor. Det framkommer i samtliga intervjuer att det främst är måluppfyllelsen som analyseras och inte skillnader i omdömen och betyg mellan olika ämnen, årskurser, lärare eller skolor.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer

Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat för att säkerställa en rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning samt fördjupa sin analys vid eventuella avvikelser och tillsammans med lärarna hitta möjliga förklaringar.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn i begränsad omfattning jämför och analyserar resultat, omdömen och betyg. Visserligen jämförs måloppfyllelsen i olika ämnen över tid och med rikets siffror men fler parametrar behöver tas i beaktande i rektorns analys så som skillnader mellan årskurser, elevgrupper, lärare samt mellan pojkar och flickor. På skolan förekommer diskussioner kring resultaten på de nationella proven i förhållande till betygen men det saknas en analys med förklaringar kring avvikelser i lärarnas omdömen och betyg utifrån ett likvärdighetsperspektiv. Vidare visar granskningen att rektorn inte har en tydlig förklaring till de avvikelser över tid som hen uppmärksammat i omdömen och i betygssättningen i vissa ämnen.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Det framgår av läroplanen att läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskapsutveckling samt muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Det framgår också att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygsriterierna.⁸

Enligt kommentar till Skolverkets allmänna råd betyg och provning behöver rektorn kunna analysera om det finns avvikelser mellan till exempel betyg och nationella provbetyg i olika undervisningsgrupper. Det kan även handla om att undersöka skillnader till exempel utifrån kön eller socioekonomiska faktorer. Rektorn kan också analysera betygsfördelningen mellan olika elevgrupper i ämnen där det inte finns nationella prov. Om avvikelser eller skillnader förekommer behöver rektorn undersöka om dessa är motiverade eller inte. Rektorn behöver vara särskilt uppmärksam på återkommande mönster. Att sätta betyg innebär att göra en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till betygsriterierna och sätta det betyg som bäst motsvarar

⁸ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.7 Bedömning och betyg, 2.8 Rektorns ansvar.

elevens kunskaper i ett ämne.⁹ Även omdömen används i syfte att göra en bedömning av elevens kunskaper och sätta det omdöme som bäst motsvarar elevens kunskaper i ett ämne. De rekommendationer som ges i Skolverkets allmänna råd kan därför, enligt Skolinspektionens uppfattning, användas även i arbetet med omdömen.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn utarbetar rutiner för att analysera omdömen och betygssättning utifrån flera parametrar för att säkerställa att omdömen och betygen är rättvisa och likvärdiga. Om det i denna analys framkommer att det finns avvikelser mellan exempelvis elevgrupper, ämnen, lärare, flickor och pojkar eller mellan resultat på nationella prov och betyg bör rektorn tillsammans med lärarna hitta förklaringar till dessa skillnader samt undersöka att de är motiverade. Förklaringarna behöver således problematiseras och kritiskt granskas. I arbetet behöver rektorn ta reda på om lärarna exempelvis har olika tolkningar av styrdokumentet, hur lärarna bedömt och vägt samman elevprestationer och huruvida lärarna särskilt har beaktat de nationella proven. Om det förekommer omotiverade avvikelser i omdömen och betygssättningen behöver rektorn besluta om relevanta åtgärder för att komma tillrätta med dem. Vidare rekommenderar Skolinspektionen rektorn att skapa tydliga strukturer för arbetet för en likvärdig betygssättning för alla lärare och sedan följa upp det arbete som sker.

På Skolinspektionens vägnar

X Christina Aro Östgren

Beslutsfattare

Signerat av: Christina Aro Östgren

X Anna Ponnert

Föredragande

Signerat av: Anna Ponnert

I handläggningen av ärendet har även utredarna Måns Holmstedt och Anna Sundman Marknäs medverkat.

⁹ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2022:471) om betyg och prövning, s. 9 och 48.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 7 lektionsobservationer.
- 2 gruppintervjuer med elever.
- 2 gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 10 och 11 maj samt genomförde en digital intervju den 12 maj 2023. Besöket genomfördes av utredarna Anna Ponnert och Måns Holmstedt.

Vilboksskolan är en kommunal skola belägen i Olofströms kommun. Skolan har i årskurs 1-6 cirka 200 elever och 18 lärare. Skolan leds av en rektor.